

Diables que no versen

Ramon Vallverdú, Bernat Torres

Ser uns enamorats i practicants de la cultura popular del nostre país des de ben petits, ens porta a estimar-la de forma forassenyada, perquè la sents com a part vital de tu mateix. I això és el que ens ha mogut a fer la següent reflexió sobre un dels eixos principals d'unes de les festes majors penedesenques que apreciem més, la de Vilafranca i la del Vendrell.

Quan ets un malalt de cultura popular, tant t'hi fa d'on ets, la sents com a teva. Ens referim als malanomenats "versos" satírics dels Diables d'aquestes dues poblacions emblemàtiques i capitals de comarca. Veiem amb gran pena com les noves generacions de diables s'estan carregant una tradició de segles. Parlem dels *versos*. Un *vers* és una estrofa (popularment, des dels trobadors, anomenada *vers*) de quatre versos (popularment *mots*), de set síl·labes (aspecte irrenunciable!), que rimen ABBA o ABAB, rarament i en versadors poc lluits ABCB (mínim irrenunciable).

El fet és que s'està convertint en costum dir que se surt a fer els versos, i de versos no tenir-ne més que el nom. Tant costa ser conscient que ets responsable d'una tradició ancestral? Que, per cert, les colles havien transmès de generació en generació d'una manera extraordinària. Costa tant entendre que tens una responsabilitat molt gran, de fer les coses ben fetes? Ho deus a les generacions passades, però sobretot a les futures, que aprendran de tu. Costa entendre que es pot dir el mateix, ser igual d'espectacular respectant la forma, la tradició? És més, precisament la capacitat, l'enginy, la qualitat de versar, en heptasíl·lab i rimant, era l'element de mesura popular per jutjar si una colla feia o no bons versos.

Els versos dels diables són preparats, no improvisats, no hi ha excusa perquè no siguin perfectes. Si no se'n sap, es pot demanar ajuda, se'n pot aprendre, ningú neix versador. Tant Vilafranca com el Vendrell compten amb molta gent que sap fer versos genials. És una llàstima que no hi hagi ningú prou influent i que estimi la Festa (amb majúscula) per fer-ho entendre i posar fil a l'agulla. En poc temps se'n pot anar tot en orris. Per sempre.

De ben segur que tots trobaríem molt estrany i seria molt criticat que els nostres diables vestissin amb sabatilles esportives en lloc d'espardenyes de vetes o els acompanyessin grups de percussionistes amb ritmes i instruments impropis de la nostra tradició en comptes dels tradicionals timbals de fusta amb membrana de pell. De fet, quan alguna colla del Penedès històric usa alguns d'aquests elements

poc nostrats, es genera un fort debat al voltant de la idoneïtat d'aquests aspectes i de si caldria que incidissin en la seva revisió o no. En canvi, tant a Vilafranca com al Vendrell, poblacions de referència i escrupoloses en la conservació i recuperació dels aspectes més tradicionals dels balls, i on els seus balls de diables formen part de la Coordinadora de balls de diables centenaris amb parlaments, s'està perdent un altre element tant o més representatiu del ball de diables com és la quarteta de versos heptasíl·labs amb total impunitat. Essent a la vegada imitades pels diables de poblacions més petites del voltant.

Les tradicions canvien, és cert, s'adapten als nous temps, és veritat. Però sempre, sempre, s'havia respectat un element bàsic, el vers. No pretenem criticar, sinó moure a la reflexió als actuals responsables del ball de diables de Vilafranca i del ball de diables del Vendrell, i ens encantaria que, a la fira o a la propera Festa Major hi tornés a haver versos de diables a Vilafranca i al Vendrell.

Diable sóc d'aquest ball
diable sóc i seré,
sense cap escarafall
uns bons versos us faré

Bernat Torres. Filòleg
Ramon Vallverdú. Diable
Ribes i l'Arboç. Setembre del 2015.